การพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

DEVELOPMENT OF A READING PROGRAM BASED ON SCAFFOLDING APPROACH AND SQ4R STRATEGIES TO ENHANCE CRITICAL READING ABILITY OF GRADE SIX STUDENTS

ปิยพงษ์ พรมนนท์[1], นฤมล พัชรปิยะกุล[2]

Piyapong Promnont[1], Narumol Patcharapiyagul[2]

(Received: September 15, 2025 ; Revised: January 26, 2026 ; Accepted: April 1, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนาโปรแกรมการสอนตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R และ 2) ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสอนอ่านเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่ง จำนวน 30 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) จำนวน 16 ครั้ง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ โปรแกรมการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 หน่วย และแบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการทดสอบ t-test แบบ Dependent และ One-sample t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) โปรแกรมการสอนการอ่านที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้และกลวิธี SQ4R ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1. เชื่อมโยงความรู้เดิมกับชีวิตจริง 2. อ่านและปฏิบัติอย่างมีเป้าหมาย 3. สรุปความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 4. สะท้อนคิดและประเมินตนเอง 5. เสริมทักษะการคิดขั้นสูงและการตัดสินใจ และ 6. ประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง 2) ผลการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสอนอ่าน พบว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การอ่านเชิงวิเคราะห์ แนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ กลวิธี SQ4R

[1] อาจารย์ ศูนย์ภาษานานาชาติ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) คณะศึกษาศาสตร์
Lecturer, International Language Center, Srinakharinwirot University: Prasarnmit Demonstration School (Elementary), Faculty of Education. e-mail: pong65online@gmail.com

[2] อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) คณะศึกษาศาสตร์
Lecturer, Srinakharinwirot University: Prasarnmit Demonstration School (Elementary), Faculty of Education. e-mail: narumollypat@gmail.com

Abstract

This research aimed to 1) develop a reading instruction program based on the scaffolding approach and SQ4R strategies and 2) evaluate the program's effectiveness in enhancing the critical reading ability of grade six students. The sample consisted of 30 sixth-grade students selected through purposive sampling. One Group Pretest-Posttest Design was used through 16 time's length during the first semester of 2024 academic year. Research instruments included 6 learning modules and a multiple-choice critical reading test. Data were analyzed using mean, standard deviation, dependent t-test, and one-sample t-test. The results indicated that 1) the reading instruction program based on the scaffolding approach and SQ4R strategies comprised six steps: 1. connecting prior knowledge and real-world experiences, 2. engaging in focused reading and purposeful practice, 3. summarizing understanding and exchanging ideas, 4. reflecting on learning and conducting self-assessment, 5. enhancing critical thinking and decision-making skills, and 6. conducting continuous evaluation and supporting learning development; 2) The effectiveness of the reading instruction program based on the scaffolding approach and SQ4R strategies showed that the critical reading ability of grade six students significantly improved after the intervention, surpassing the established criteria at the 0.05 level of significance.

Keywords: Critical Reading, Scaffolding Approach, SQ4R Strategies

บทนำ

การอ่านเชิงวิเคราะห์ (Critical Reading) เป็นทักษะการคิดขั้นสูงที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในบริบทของสังคมที่ข้อมูลข่าวสารแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วและหลากหลาย นักเรียนจำเป็นต้องมีความสามารถในการแยกแยะข้อมูล วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว ตลอดจนทำความเข้าใจเนื้อหาต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง ก่อนนำไปใช้ในการตัดสินใจหรือการแสดงออกทางความคิด การอ่านเชิงวิเคราะห์จึงหมายถึงการอ่านข้อความเพื่อตีความเจตนาของผู้เขียน การพิจารณาเหตุผล ข้อเท็จจริง และการประเมินคุณค่าของข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบด้าน (Luke, 2012; Comber, 2015) นักเรียนจะต้องอ่านอย่างพิจารณาแล้วใช้ความคิดในการไตร่ตรอง แยกแยะ จับใจความสำคัญ สรุปเรื่องราวในสิ่งที่อ่านออกมาเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนได้

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) หลายปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะช่วง 3 ปีย้อนหลัง (2563-2565) พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ไม่มากนัก ได้แก่ 56.20, 50.38 และ 53.89 ตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการอ่านในลักษณะตีความ วิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลต่าง ๆ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2563) ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีคุณภาพยังไม่เป็นที่น่าพอใจในระดับประเทศ ในขณะที่คะแนนค่าเฉลี่ยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตแม้จะมีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงกว่า

เกณฑ์ระดับประเทศแต่ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ และยังไม่สูงพอที่จะบ่งชี้ถึงความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่แท้จริง จากประสบการณ์การสอนที่ผู้วิจัยปฏิบัติการสอนในรายวิชาภาษาไทยไม่ต่ำกว่า 30 ปี พบว่า นักเรียนขาดทักษะการอ่าน ไม่เข้าใจความหมาย ไม่สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ ตีความจากเรื่องที่อ่านได้ ส่งผลให้ไม่เข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ดีพอ ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์ที่จัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย มีความเห็นพ้องกันว่าความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์เกิดปัญหาจาก 2 ปัจจัย ได้แก่

1) ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนระดับประถมศึกษาในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะคุ้นชินกับการเสพข้อมูลแบบสั้น ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสื่อโซเชียล เช่น คลิปวิดีโอ ข้อความที่ตัดตอน หรือภาพพร้อมคำบรรยาย ซึ่งเน้นความรวดเร็วและกระชับมากกว่าความลึกซึ้งของเนื้อหา การเสพสื่อในลักษณะนี้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักเรียนใช้เวลาอ่านน้อยลง ขาดความอดทนในการอ่านเนื้อหาที่ยาวและซับซ้อน และไม่เกิดทักษะในการตีความ การวิเคราะห์ หรือการประเมินข้อมูลอย่างรอบด้าน ไม่มีความตระหนักในคุณค่าของการอ่าน มักอ่านเพียงเพื่อให้จบเรื่อง ไม่ได้ฝึกคิดวิเคราะห์หรือไตร่ตรองความหมายที่ซ่อนอยู่ในข้อความ ซึ่งพฤติกรรมเช่นนี้ส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉพาะด้านการอ่านจับใจความ วิเคราะห์เนื้อหา และสรุปความหมาย ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพึงพอใจ (จินตนา มั่นคง, 2560; นริศรา ชยธวัช, 2563)

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนยังคงเน้นการสอนเพื่อความจำและเข้าใจเนื้อหาตามหลักสูตร มากกว่าการส่งเสริมทักษะคิดวิเคราะห์ผ่านคำถามสะท้อนความคิดหรือกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมส่วนใหญ่มักเน้นการตอบคำถามจากเนื้อเรื่อง ซึ่งไม่กระตุ้นให้นักเรียนวิเคราะห์หรือเชื่อมโยงข้อมูล ดังนั้นการสอนให้นักเรียนมีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์นั้นจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการเรียน การสอนที่มีคุณภาพและมีลักษณะเฉพาะที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการอ่าน การอ่านเชิงวิเคราะห์ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การเข้าใจข้อความเท่านั้น เป็นความสามารถในการตัดสินและการอนุมานแยกแยะข้อเท็จจริงของผู้อ่านที่มีต่อผู้เขียน

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ พบว่า กลวิธี SQ4R หลักการสำคัญของวิธีการอ่านแบบ SQ4R เริ่มจาก การสำรวจ (Survey) และตั้งคำถาม (Question) ส่งผลดีต่อผู้เรียนอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการเพิ่มประสิทธิภาพการจำ โดยเปลี่ยนการอ่านผ่านตาเป็นการบันทึกและตอบสนอง (Record, Respond) และการสรุปด้วยตัวเอง (Recite) ผ่านการสะท้อนคิด (Reflect) ทำให้นักเรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจน ไม่หลงประเด็น สามารถจับใจความสำคัญได้รวดเร็ว และที่สำคัญที่สุดคือการ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิม จนเกิดเป็นความเข้าใจที่ลึกซึ้งและนำไปประยุกต์ใช้จริงได้ (Rodli, 2015) จากการศึกษาของ Başar & Gürbüz (2017) พบว่าการใช้ SQ4R สามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้จากการอ่านได้ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการอ่านมากยิ่งขึ้น ในขณะที่การเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) จะมีส่วนช่วยด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามสภาพปัญหาที่นักเรียนเผชิญอยู่ เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหานั้นด้วยตนเองได้ (Wood, Bruner & Ross, 1976) การเสริมต่อการเรียนรู้ยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความสามารถของนักเรียนให้ก้าวหน้าไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

อย่างต่อเนื่อง (เสาวลักษณ์ รัตนวิชช์, 2556) จากการศึกษาของสุชนินธ์ บัณฑุนันทกุล (2557) ชี้ให้เห็นว่า แนวทางนี้ช่วยให้นักเรียนอ่านได้เข้าใจมากขึ้น มีความสนุกในการเรียนรู้ และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหากับประสบการณ์ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการบูรณาการแนวทาง Scaffolding และกลยุทธ์ SQ4R จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ เพื่อให้สามารถเข้าใจ วิเคราะห์ และตีความข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบด้าน ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์กับนักเรียน และสามารถใช้องค์ความรู้ในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการการสอนอ่านเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนด้วยโปรแกรมการสอนอ่านที่พัฒนาขึ้นกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการการสอนอ่านเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยโปรแกรมการสอนอ่านที่พัฒนาขึ้นกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยการดำเนินการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 (R1) การศึกษาปัญหาและข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยผู้วิจัยดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย 2) วิเคราะห์สภาพปัญหาการอ่านในบริบททั่วไปของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในช่วงปีการศึกษา 2560-2567 และ 3) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการสร้างหลักการในการพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่าน

ระยะที่ 2 (D1) การพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูล แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) กำหนดหลักการและขั้นตอนของโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R และ 3) ตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพของโปรแกรมการสอนอ่านโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ด้านหลักสูตรและการสอน และการวัดและ

ประเมินผล โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพของโปรแกรมแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผลการประเมิน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า 1) โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นนี้มีความสอดคล้องกับการส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) หลักการของโปรแกรมการสอนอ่านครอบคลุมทั้ง 2 แนวคิดที่นำมาใช้ 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนอ่านมีความสอดคล้องกับหลักการของโปรแกรม และ 4) การวัดและประเมินผลตรงตามวัตถุประสงค์ โดยมีผลประเมินอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าโปรแกรมที่พัฒนา ขึ้นนี้เป็นที่ยอบรับได้

ระยะที่ 3 (R2) การประเมินประสิทธิผลของการพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design)) จำนวน 16 สัปดาห์ เก็บข้อมูลจากแบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ หลังการทดลองเมื่อเรียนเสร็จโปรแกรมการอ่านที่พัฒนาขึ้น 2) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่ง เขตวัฒนา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 30 คน เป็นเพศชายและหญิง คละความสามารถ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นห้องที่ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่การสอน ทำให้สามารถควบคุมสภาพแวดล้อมในการทดลองและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ นักเรียนกลุ่มดังกล่าวมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งเหมาะสมต่อการวัดประสิทธิผลของโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นได้อย่างชัดเจน 3) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ ทั้งนี้แบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ได้ตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านด้านหลักสูตรและการสอนและการวัดและประเมินผล โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความยากง่ายเท่ากับ (p) เท่ากับ 0.40-0.80 ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.40-0.79 และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ 0.83 ซึ่งหมายความว่าแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริงกับนักเรียน และ 4) กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (sd) และการทดสอบ t-test แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (One-sample t-test)

ระยะที่ 4 (D2) การนำเสนอการพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R โดยผู้วิจัยดำเนินการ 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สรุปข้อค้นพบจากผลการทดลองใช้และปรับปรุงโปรแกรมการสอน และ 2) จัดทำโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R ฉบับสมบูรณ์

การศึกษาครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยในมนุษย์ชุดสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยยึดหลักเกณฑ์ตาม Declaration of Helsinki, Belmont Report, International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice

(ICH-GCP), International Guidelines for Human Research ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ หมายเลขรับรองโครงการวิจัย : SWUEC-672166

ผลการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบไปด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่าน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบไปด้วย 4 หัวข้อ มีรายละเอียดดังนี้

1. หลักการของโปรแกรมการสอน

1.1 การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีความหมายเมื่อนักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิม ความสนใจ และบริบทชีวิตจริง ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่านอย่างลึกซึ้งและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างแท้จริง

1.2 การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรเปิดโอกาสให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่ท้าทาย ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

1.3 นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐาน ศักยภาพ ความสนใจ และรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเสริมการเรียนรู้ควรมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนเพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

1.4 การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สะท้อนความเข้าใจของตนเอง วิเคราะห์ปัญหา และประเมินจุดที่ควรปรับปรุง ช่วยให้นักเรียนสามารถวางแผนและพัฒนาตนเองอย่างมีเป้าหมาย เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึกและยั่งยืน

1.5 นักเรียนควรได้รับการกระตุ้นให้ฝึกคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นนักคิดที่มีวิจารณญาณ สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง

1.6 การเรียนรู้จะพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้นเมื่อนักเรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนหรือผู้สอนในบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และได้รับการประเมินความสามารถอย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเรียน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน

2. วัตถุประสงค์ของโปรแกรม

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3. ขั้นตอนการสอนตามโปรแกรมการสอน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนดังนี้

3.1 เชื่อมโยงความรู้เดิมกับชีวิตจริง ผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนระดมความคิดจากประสบการณ์เดิม เช่น ใช้คำถามปลายเปิด กรณีศึกษา หรือภาพสถานการณ์ เพื่อให้นักเรียนเชื่อมโยงกับบทเรียนและกำหนดคำถามที่อยากรู้ นำไปสู่จุดมุ่งหมายในการเรียนรู้

3.2 อ่านและปฏิบัติอย่างมีเป้าหมาย นักเรียนศึกษาข้อมูลจากบทเรียน เอกสาร หรือสื่ออื่น ๆ อย่างหลากหลายตามจุดประสงค์ที่กำหนด โดยมีภารกิจหรือใบงานช่วยกำหนดแนวทางการอ่านอย่างมีเป้าหมาย เน้นการดึงข้อมูล วิเคราะห์ และเชื่อมโยงแนวคิดหลัก

3.3 สรุปความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นักเรียนสรุปใจความสำคัญในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเขียน ตอบคำถาม พูด หรืออภิปราย พร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อยและทั้งชั้นเรียน เพื่อเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับเพื่อนและอาจารย์ผู้สอน

3.4 สะท้อนคิดและประเมินตนเอง นักเรียนทบทวนเนื้อหาที่เรียนและสะท้อนความเข้าใจหรือจุดที่ยังมีปัญหา อาจารย์ผู้สอนใช้คำถามชี้แนะเพื่อช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงการพัฒนาและวางแผนปรับปรุงของตนเองในครั้งถัดไป

3.5 เสริมทักษะการคิดขั้นสูงและการตัดสินใจ นักเรียนทำกิจกรรมหรือโจทย์ที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ เช่น การเขียนเชิงวิพากษ์แบบสั้น ๆ การอภิปราย หรือการแก้ปัญหา พร้อมทั้งสะท้อนและแลกเปลี่ยนแนวคิดเพื่อพัฒนาการคิดเชิงลึกร่วมกัน

3.6 ประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง นักเรียนแสดงผลงานหรือแนวคิดที่ได้จากบทเรียน ผ่านการตอบคำถาม การนำเสนอ หรือแบบฝึกท้ายบท อาจารย์ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะ (Feedback) และจัดกิจกรรมเสริมเพื่อพัฒนาต่อเนื่องตามศักยภาพของนักเรียนทั้งรายบุคคลและกลุ่มย่อย

4. การวัดและประเมินผล

แนวทางการวัดและประเมินผลโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R สรุปเป็นแผนภาพการสังเคราะห์ขั้นตอนการสอนของโปรแกรม ได้ดังนี้

รูปที่ 1 การสังเคราะห์ขั้นตอนของโปรแกรมการสอนอ่าน

ส่วนที่ 2 ประสิทธิผลของโปรแกรมการสอนที่พัฒนาขึ้น

1) ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโปรแกรมการการสอนอ่าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังเรียนด้วยโปรแกรมการสอนอ่านที่พัฒนาขึ้นกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 โดยใช้การทดสอบ t-test แบบ Dependent และ One-sample

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (sd) และทดสอบ t-test แบบ Dependent ของความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

การอ่านเชิงวิเคราะห์	จำนวน	คะแนน	เกณฑ์ (80%)	$\bar{x}$	sd.	t	p-value
ก่อนเรียน	30	20	16	11.23	1.99	6.223*	0.000
หลังเรียน				12.93	2.04		

*p < 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 11.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.99 ในขณะที่หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.04 มีค่าที เท่ากับ 6.233 และค่า p-value เท่ากับ .000

2) ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโปรแกรมการการสอนอ่านเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนด้วยโปรแกรมการสอนอ่านที่พัฒนาขึ้นกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (sd) และทดสอบ t-test เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

การอ่านเชิงวิเคราะห์	จำนวน	คะแนน	เกณฑ์ (80%)	$\bar{x}$	sd.	t	p-value
หลังเรียน	30	20	16	12.93	2.04	-8.194*	.000

*p <0.05

ในขณะที่คะแนนหลังเรียนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.04 มีค่าที เท่ากับ -8.194 และค่า p-value เท่ากับ 0.000 หมายความว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนได้

สรุปผลวิจัย

1. โปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เชื่อมโยงความรู้เดิมกับชีวิตจริง 2) อ่านและปฏิบัติอย่างมีเป้าหมาย 3) สรุปความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 4) สะท้อนคิดและประเมินตนเอง 5) เสริมทักษะการคิดขั้นสูงและการตัดสินใจ และ 6) ประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสอนอ่าน พบว่า 1) ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 อภิปรายผลการพัฒนาการพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่าน

การพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เชื่อมโยงความรู้เดิมกับชีวิตจริง 2) อ่านและปฏิบัติอย่างมีเป้าหมาย 3) สรุปความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 4) สะท้อนคิดและประเมินตนเอง 5) เสริมทักษะการคิดขั้นสูงและการตัดสินใจ และ 6) ประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้แบบต่อเนื่อง มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าโปรแกรมเป็นที่ยอมรับ สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนได้ เป็นผลมาจากขั้นตอนการพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีแนวคิดรับรอง มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกัน โดยผู้วิจัยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายหลักสูตรระดับชาติและสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา รวมทั้งมีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการอ่าน ตลอดจนการพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น จากการศึกษาและวิเคราะห์ พบว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นกระบวนการอ่านที่เน้นการทำความเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง ควบคู่กับการตั้งคำถาม วิเคราะห์องค์ประกอบของข้อความ ตีความ และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล ซึ่งช่วยส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดเชิงวิพากษ์ (Paul & Elder, 2008) ทักษะดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการคิดขั้นสูงในกรอบแนวคิดการเรียนรู้ของ Bloom ที่ได้รับการปรับปรุง ซึ่งเน้นให้นักเรียนสามารถจำแนก วิเคราะห์ และสร้างความเข้าใจใหม่จากสิ่งที่อ่าน การอ่านเชิงวิเคราะห์ยังมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งหวังให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ (นริศรา ชยธวัช, 2563) เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาการอ่าน แล้วจึงศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นฐานรากในการพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่านเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ แนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ และกลวิธี SQ4R จากนั้นผู้วิจัยทำการสังเคราะห์หลักการของ 2 แนวคิด

แล้วนำหลักการที่ได้มาบูรณาการเป็นหลักการของโปรแกรมโดยพิจารณาความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของหลักการแต่ละข้อเพื่อจัดกลุ่มของหลักการให้เป็นหลักการที่สำคัญ จากนั้นผู้วิจัยได้นำหลักการของทั้ง 2 มาสร้างเป็นขั้นตอนการสอนอ่านตามลำดับ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน พิจาณาและตรวจสอบเพื่อพิจารณาความถูกต้องอีกครั้ง จากนั้นผู้วิจัยนำโปรแกรมการสอนอ่านไปทดลองใช้เพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่าโปรแกรมมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย มีหลักการ แนวคิด และทฤษฎีรองรับ ส่งผลให้มีคุณภาพ

นอกจากนี้จุดเด่นของโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น มีระบบและขั้นตอนตามกระบวนการวิจัย ได้รับการตรวจสอบและรับรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน การสอนภาษาไทย และการวัดประเมินผล จากผลการรับรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิอยู่อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้โปรแกรมการสอนอ่านนี้ สามารถตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน เนื่องจากผู้วิจัยได้สำรวจปัญหาด้านการอ่านจากงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนการปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียนระดับประถมศึกษามากกว่า 30 ปี ทำให้ผู้วิจัยทราบว่านักเรียนมีปัญหาการอ่าน ได้แก่ ขาดทักษะการอ่าน ไม่เข้าใจความหมาย ไม่สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ ตีความจากเรื่องที่อ่านได้ โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นนี้จึงเน้นการสอนอ่านควบคู่การพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียน เนื่องจากการอ่านแบบ SQ4R เป็นกลวิธีที่พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านอย่างมีจุดมุ่งหมาย วิเคราะห์ข้อมูลได้ลึกซึ้ง และจดจำเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทุกขั้นตอนเน้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาอย่างใกล้ชิด กระตุ้นการคิด และสร้างการเชื่อมโยงกับความรู้เดิมอย่างมีระบบ ขณะเดียวกันแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolding) เน้นให้ผู้สอนมีบทบาทในการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสมตามศักยภาพในขณะนั้น โดยอาจเป็นการตั้งคำถาม การยกตัวอย่าง หรือการให้คำแนะนำ เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจได้ด้วยตนเอง ซึ่งนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ภายในตนเอง (Internalization) และขยับขยายขอบเขตการเรียนรู้สู่ระดับที่สูงขึ้น (Wood, Bruner & Ross, 1976) ผลการพัฒนาโปรแกรมสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลวรรณ จันทร์น้ำใส และวิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเผ่า (2564) ที่ได้พัฒนาและประเมินคุณภาพของโปรแกรมซ่อมเสริมการอ่านภาษาไทยตามแนวคิดออร์ตัน กิลลิงแฮม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีปัญหาทางการอ่าน ซึ่งหลังเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มเป้าหมายมีความสามารถทางการอ่านสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำนองเดียวกับงานวิจัยของภุชงค์ มัชณิโม (2565) การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยบูรณาการเนื้อหาตามบริบทท้องถิ่น ซึ่งผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนการพัฒนาโปรแกรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตอนที่ 2 อภิปรายผลการใช้โปรแกรมการสอนอ่าน

การศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสอนอ่าน พบว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งก่อนและหลังเรียน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยขั้นตอนที่พัฒนาขึ้นเป็นกระบวนการอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอน 3.2 อ่านและปฏิบัติอย่างมีเป้าหมาย เป็นจุดเริ่มต้นของการวิเคราะห์

เพราะนักเรียนไม่ได้อ่านเพื่อจำ แต่ได้รับการกระตุ้นผ่าน ภารกิจให้ดึงข้อมูลและเชื่อมโยงแนวคิดหลัก ขั้นตอนนี้เปลี่ยนผู้อ่านจากผู้รับสารเป็นผู้สำรวจ ที่ต้องแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น นอกจากนี้ ขั้นตอน 3.5 เป็นขั้นตอนที่นำไปสู่การประเมินค่า (Evaluation) ซึ่งเป็นขั้นสูงสุดของการอ่านเชิงวิเคราะห์ นักเรียนไม่ได้แค่เข้าใจว่าผู้เขียนพูดอะไร แต่สามารถวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งที่อ่านมีน้ำหนักแค่ไหน และสามารถสร้างแนวคิดใหม่จากการโต้แย้งหรืออภิปรายได้ ซึ่งจากงานวิจัยของพัชรา อินทร์ประสิทธิ์ (2563) ได้ศึกษาผลของการใช้กลวิธี SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิดต่อความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R มีคะแนนการอ่านคิดวิเคราะห์สูงขึ้น กระบวนการ SQ4R จึงช่วยให้นักเรียนอ่านอย่างมีระบบ เข้าใจเนื้อหาเชิงลึก และจดจำได้ยาวนาน มีขั้นตอนที่ชัดเจน กระตุ้นให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ ตั้งคำถาม และเชื่อมโยงความรู้เดิมกับสิ่งใหม่ อีกทั้งยังส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ส่วนแบบเสริมต่อการเรียนรู้การศึกษาของ Nguyen & Gu (2022) วิจัยในบริบทของนักเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (ESL) พบว่าการใช้ Scaffolding ร่วมกับการอ่านเชิงวิพากษ์ช่วยเพิ่มความสามารถในการตีความ วิเคราะห์ และตอบคำถามเชิงเหตุผลได้ดีขึ้น แนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนค่อย ๆ ให้การสนับสนุนตามระดับความสามารถของนักเรียน โดยยึดหลักเขตพัฒนาการใกล้ที่สุด (Zone of Proximal Development: ZPD) ของ Vygotsky (1978) ซึ่งหมายถึงพื้นที่ระหว่างสิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเองกับสิ่งที่ยังทำไม่ได้ แต่สามารถทำได้เมื่อมีผู้ช่วยเหลือ การจัดการเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้นักเรียนค่อย ๆ พัฒนาทักษะการคิดและเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งขึ้นไป จึงสามารถสรุปได้ว่ากลวิธี SQ4R (Survey, Question, Read, Reflect, Recite, Review) เป็นกระบวนการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้นักเรียนมีแนวทางในการสำรวจเนื้อหา ตั้งคำถาม กระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์ สรุปใจความสำคัญ และทบทวนความรู้ ทำให้สามารถจดจำและเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อนำ SQ4R มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการเสริมต่อการเรียนรู้ นักเรียนจะสามารถพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องด้วยตนเอง จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าโปรแกรมการสอนอ่านที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิดทั้งสองแนวคิดนี้ช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนควรจัดเตรียมพื้นฐานด้านทักษะการอ่านให้แก่นักเรียน แม้ว่านักเรียนจะสามารถอ่านและแสดงความคิดเห็นจากบทอ่านได้ดีขึ้น แต่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้โปรแกรมการสอนนี้ ควรมีการปูพื้นด้านเทคนิคการอ่าน เช่น การสรุปใจความ การคาดเดาเนื้อหา การตั้งคำถาม ตลอดจนการบริหารเวลาในการอ่าน เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการอ่านครั้งต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

1.2 การบริหารเวลาในขั้นตอนการอ่านควรยืดหยุ่นและเหมาะสมกับนักเรียน โดยเฉพาะในขั้นตอนที่ 3.2 “อ่านและปฏิบัติอย่างมีเป้าหมาย” ครูผู้สอนควรพิจารณาเวลาให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานและประสบการณ์ในการอ่านที่แตกต่างกัน การกำหนดเวลาแบบเหมาะสมจึงมีส่วนช่วยให้การอ่านมีคุณภาพ และเกิดการวิเคราะห์เนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

1.3 ควรเลือกบทอ่านที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของนักเรียน บทอ่านที่ใช้ในกระบวนการเรียนรู้ควรผ่านการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของนักเรียน โดยเน้นเนื้อหาที่มีความหมายสะท้อนสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เพื่อกระตุ้นความสนใจและเพิ่มความเข้าใจในกระบวนการอ่านเชิงวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมในกลุ่มนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านโดยเฉพาะ โดยการคัดกรองนักเรียนที่มีความบกพร่องในการอ่านเข้าสู่โปรแกรมอย่างชัดเจน จะช่วยให้เห็นแนวโน้มของผลลัพธ์ที่ชัดเจนมากขึ้น และสามารถประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมได้อย่างครอบคลุมในกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการเฉพาะ

2.2 ควรมีการขยายการประยุกต์ใช้แนวคิด Scaffolding และกลวิธี SQ4R ร่วมกับตัวแปรด้านทักษะภาษาอื่น เช่น การเขียนเชิงวิเคราะห์ การจับใจความ การพูดแสดงความคิดเห็น หรือการฟังอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อศึกษาผลต่อพัฒนาการของนักเรียนในด้านภาษาไทยอย่างรอบด้าน และติดตามการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการเป็นระยะในรูปแบบ Longitudinal Study

กิตติกรรมประกาศ

การพัฒนาโปรแกรมการสอนอ่านตามแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ร่วมกับกลวิธี SQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากเงินรายได้โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ประจำปีงบประมาณ 2567 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

Bandhunantakun, S. (2014). *Kān̄phatthanā krabūankān̄ soṇ̄ sō̜̄ ‘om sœ̄m tām̄ nǣo prasopkān̄ kā̄ ra‘ān̄ bǣp sē ri mot ‘akān̄ rīanrū̄ thī̄ mī̄ tō̜̄ khwāmsāmāt nai kā̄ ra‘ān̄ phūā khwāmkhaochı̂ai khoṇ̄g nakrīan prathom suksā̄ pī̄ thī̄ nưng. [Developing Remedial Teaching Process Based on Reading Experience with Scaffolding for Grade 1 students].* (Doctoral Dissertation, Chulalongkorn University).

สุชนินธ์ บัณฑุนันทกุล. (2557). *การพัฒนากระบวนการสอนซ่อมเสริมตามแนวประสบการณ์การอ่านแบบเสริมต่อการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

Başar, M., & Gürbüz, N. (2017). The Effects of SQ4R Strategy on Reading Comprehension and Attitudes. *International Journal of Instruction, 10*(2), 131–146.

Channamsai, W., & Wongsuwan, K. W. (2021). Kān̄phatthanā prokræm̄ sō̱ ʻom sœ̄m kā ra ʻā napha sā Thai tām̄ nǣokhit ʻō tan - kin ling hǣm samrap nak rīan namat yom suksā tō̱n tō̱ nathī mī panhā thāng kā ra ʻān. [Development of Thai Reading Remedial Program Based on Orton-Gillingham Approach for Lower Secondary School Students with Reading Difficulties]. *Research Community and Social Development Journal, 15*(3), 241-253.

วิไลวรรณ จันทร์น้ำใส, และวิภาวรรณ วงษ์สุวรรณ คงเผ่า. (2564). การพัฒนาโปรแกรมซ่อมเสริมการอ่านภาษาไทยตามแนวคิดออร์ตัน-กิลลิงแฮม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีปัญหาทางการอ่าน. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, *15*(3), 241-253.

Chayathawat, N. (2020). *Nǣothāng kān̄phatthanā thaksa kā ra ʻān chœ̄ng wiphāk khō̱ng nakrīan nai satawat thī yīsip ʻet. [Guidelines for Developing Critical Reading Skills of 21st Century Students].* Nonthaburi: Teacher Development Office.

นริศรา ชยธวัช. (2563). *แนวทางการพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิพากษ์ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21*. นนทบุรี: สำนักงานพัฒนาวิทยฐานะครู.

Comber, B. (2015). Critical Literacy and Social Justice. *Journal of Adolescent & Adult Literacy, 58*(5), 362–367.

Inprasit, P. (2020). *Phon khō̱ng kān̄chai konlawithī SQ sī R rō̱wō̱ makap phǣnphang khwām khit tō̱ khwāmsāmāt nai kā ra ʻā nakhit wikhro̱ khō̱ng nak rīan chan prathom suksā pī thī hok. [The Effect of SQ4R with Mind Mapping on Analytical Reading Ability of Grade 6 students].* (Master's thesis, Buriram Rajabhat University).

พัชรา อินทร์ประสิทธิ์. (2563). *ผลของการใช้กลวิธี SQ4R ร่วมกับแผนผังความคิดต่อความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).

Luke, A. (2012). Critical Literacy: Foundational Notes. *Theory into Practice, 51*(4), 411–421.

Mankhong, J. (2017). *Kān̄ songsœ̄m kā ra ʻā nakhit wikhro̱ nai radap prathom suksā. [Promoting Analytical Reading in Primary Education].* Bangkok: Chulalongkorn University Press.

จินตนา มั่นคง. (2560). *การส่งเสริมการอ่านคิดวิเคราะห์ในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Matchimo, P. (2022). *Kān̄phatthanā prokræm songsœ̄m kā ra'a napha sā 'Angkrit phūa khwām̄khaochı̂ai doi̯ bun̄ nā kān̄ nūaha tām̄ boṛibot thoṇgthin. [Developing English Reading Programs for Understanding by Integrating Content in Local Contexts].* (Doctoral dissertation, Rajabhat Maha Sarakham University).

ภุชงค์ มัชณิโม. (2565). *การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยบูรณาการเนื้อหาตามบริบทท้องถิ่น.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

National Institute of Educational Testing Service (Public Organization). (2020). *Rāingān phon kān̄thotsop̄ thān̄gkān̄ suksā radap chāt naphun̄ thān̄ (O - NET) pīkān̄suksā soṇgphanhārōihoksip 'et soṇgphanhārōihoksipsām̄. [National O-NET Test Results 2018–2020].* Bangkok: Author.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2563). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561-2563*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

Nguyen, T. P. T., & Gu, M. M. (2022). *Scaffolding Critical Reading for EFL Students: A Social Constructivist Perspective.* https://doi.org/10.1177/00336882221112559

Paul, R., & Elder, L. (2008). *The Miniature Guide to Critical Thinking: Concepts and Tools* (5th ed.). Foundation for Critical Thinking.

Rattanavich, S. (2013). *Kān̄soṇ bæp̄ mung prasopkān̄ phāsā : kon yu su khwām̄samret nai kān̄phatthanā kān̄rianru nangsu phūa puang chon. [Experiential Language Teaching: Strategies for Success].* Bangkok: Saha Thammaik.

เสาวลักษณ์ รัตนวิชช์. (2556). *การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา: กลยุทธิ์สู่ความสำเร็จในการพัฒนาการเรียนรู้หนังสือเพื่อปวงชน.* กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

Rodli, M. (2015). The Use of SQ4R Method in Teaching Reading Comprehension. *Journal of English and Education, 3*(2), 52–61.

Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes.* Cambridge, MA: Harvard University Press.

Wood, D., Bruner, J. S., & Ross, G. (1976). The Role of Tutoring in Problem Solving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 17*(2), 89–100.